

Eesti Kohtunike Ühing

Pr Ülle Madise
Õiguskantsler
Õiguskantsleri Kantselei
info@oiguskantsler.ee

Teie 03.04.2018

Meie 25.04.2018

Menetlusedokumentide kättetoimetamisest tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 314¹ lg 1 alusel

Eesti Kohtunike Ühing (EKOÜ) tänab Teid võimaluse eest esitada arvamused Eesti Advokatuuri tõstatatud küsimuses seoses tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 314¹ lg 1 kohaldamisega.

Varasemalt on EKOÜ avaldanud kõnealuses küsimuses arvamust 17.04.2015 Teile esitatud seisukohas, mille juurde ühing soovib sisulises osas jääda. Märgime siinkohal ka ära, et EKOÜ arvamused ei asenda ega saa asendada kohtute seisukohti konkreetsetel juhtudel menetlusnormide kohaldamise või tõlgendamise osas.

Eesti Advokatuuri pöördumisest ei selgu üheselt, millisel viisil tuleks advokatuuri hinnangul TsMS § 314¹ lg-t 1 tõlgendada. Õiguskantsler on 08.10.2015 TsMS § 314¹ lg 1 tõlgendamise osas avaldanud arvamuse, et säte tuleks menetlusedokumentide kättetoimetamisel kasutada mitte esimese, vaid viimase valikuna, millisel juhul oleks sätte tõlgendus kooskõlas põhiseadusega.

Riigikohus on leidnud (RKTkm 3-2-1-189-15, p 13), et TsMS § 314¹ lg 1 kohaldamine on õigustatud menetluse seiskumise vältimiseks muuhulgas juhul, kui menetlusosaline hoidub dokumentide vastuvõtmisest. Riigikohus on osundanud, et TsMS § 314¹ lg 1 rakendamine ei tohiks üldjuhul olla esmane, vaid erandlik menetlusedokumentide kättetoimetamise viis ja enne tuleks kohtul üritada menetlusedokument saajale muid viise kasutades tegelikult üle anda. Riigikohus ei ole asunud seisukohale, et TsMS § 314¹ kohaldamise eelduseks on igal juhul kõikide muude kättetoimetamise viiside eelnev proovimine. Seega on Riigikohtu senise tõlgenduse kohaselt kohtutel olemas küllalt suur kaalutlusruum, millal sätet kohaldada saab.

Leiame, et olukordades, kus TsMS § 314¹ lg 1 kohaldamisel ei ole kohus järginud normis endas toodud eeldusi või on väidetavalt rikkunud menetlusosalise õigusi menetlusedokumentide kättesaamisel, saavad kohtu tegevusele hinnangu anda kõrgemate astmete kohtud. EKOÜ ei pea võimalikuks nõustuda Eesti Advokatuuri väitega, et TsMS § 314¹ lg 1 rakenduspraktika on kirjas viidatud näiteid arvestades põhiseadusevastane, millele peaks hinnangu andma õiguskantsler.

EKOÜ peab vajalikuks juhtida Teie tähelepanu asjaolule, et Eesti Advokatuuri pöördumises toodud näited TsMS § 314¹ lg 1 kohaldamisest konkreetsetes tsiviilasjades on faktiliselt eksitavad. EKOÜ juhatusele teadaolevalt ei ole üheski viidatud tsiviilasjas olnud tegemist olukorraga, kus menetlusosaline oleks vaidlustanud maakohtus või kõrgemate astmete kohtutes TsMS § 314¹ lg 1 kohaldamise. Samuti ei olnud mitte kõikides viidatud asjades

tegemist menetlusedokumendi kättetoimetamisega advokaadist esindajale. Eelmärgitut arvestades on raske nõustuda Eesti Advokatuuri väitega, et kohtute praktika TsMS § 314¹ lg 1 kohaldamisel kujutab endast õiguslikku probleemi.

EKoÜ liikmed on väljendanud arvamust, et TsMS § 314¹ lg 1 on endiselt vajalik selleks, et välistada menetluste takerdumist olukorras, kus pahatahtlikud menetlusosalised asuvad menetlusedokumentide kättetoimetamisest kõrvale hoidma. Eesti Advokatuuri enda pöördumises on viidatud statistilistele andmetele, milliste kohaselt on 5668 juhtumil kulunud e-toimiku vahendusel menetlusedokumendi kättetoimetamisele 16,2 päeva ning 274-l juhtumil lausa 37 päeva. Seega esineb praktikas märkimisväärselt suurel arvul juhtumeid, kus menetlusosalised ühel või teisel põhjusel menetlusedokumente mõistliku aja jooksul vastu ei võta.

EKoÜ ei välista, et edaspidi võib olla vajalik TsMS § 314¹ lg 1 sõnastuse täpsustamine seadusandja poolt juhul, kui võimalikke menetlusnormi rikkumisi ei ole võimalik kõrvaldada või välistada kohtupraktika kaudu.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Indrek Parrest
Esimees